

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

25.03.2021 Nr. 1-8/14
Uz 22.03.2021 1-9.3/292

Tieslietu ministrijai
tm.kanceleja@tm.gov.lv

Par likumprojekta “Grozījumi Latvijas Sodū izpildes kodeksā” saskaņošanu

Tiesībsargs ir saņēmis 2021.gada 22.marta Tieslietu ministrijas vēstuli Nr.1-9.3/292 ar lūgumu saskaņot likumprojektu “Grozījumi Latvijas Sodū izpildes kodeksā”.

Likumprojekts “Grozījumi Latvijas Sodū izpildes kodeksā” (turpmāk – Likumprojekts) paredz papildināt Latvijas Sodū izpildes kodeksa (turpmāk – LSIK) Pārejas noteikumus ar 36.punktu, nosakot, ka “pilngadīgie vīrieši no 2021.gada 1.maija līdz 2025.gada 1.jūlijam slēgtajā cietumā sodu izcieš atbilstoši šajā kodeksā noteiktajai kārtībai par soda izciešanu slēgtajā cietumā, kura bija spēkā līdz 2021.gada 30.aprīlim, ja viņi: 1) minētajā laika periodā uzsāk soda izciešanu par smaga un sevišķi smaga nozieguma izdarīšanu; 2) minētajā laika periodā uz slēgto cietumu pārvietoti no daļēji slēgtā cietuma; 3) 2021.gada 30.aprīlī atrodas slēgtajā cietumā”.

Ar Satversmes tiesas 2019.gada 7.novembra spriedumu lietā Nr.2018-25-01 “Par Latvijas Sodū izpildes kodeksa 50.⁴panta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91.pantam” LSIK 50.⁴pants, ciktāl tajā paredzētajai atšķirīgajai attieksmei pret notiesātajiem vīriešiem nav objektīva un saprātīga pamata, tika atzīts par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 91.pantam un spēkā neesošu no 2021.gada 1.maija. Atbilstoši Likumprojekta anotācijā norādītajam Tieslietu ministrija Satversmes tiesas sprieduma izpildei jau ir veikusi vai veic atsevišķus pasākumus, kurus bija iespējams īstenot esošajā ieslodzījuma vietu infrastruktūrā, tomēr sprieduma izpilde pilnā apjomā var tikt nodrošināta pēc jaunā Liepājas cietuma darbības uzsākšanas, bet ne vēlāk kā līdz 2025.gada 1.jūlijam. Līdz ar to šī Likumprojekta mērķis ir nodrošināt brīvības atņemšanas soda izpildes nepārtrauktību arī pēc 2021.gada 1.maija, kad atbilstoši Satversmes tiesas spriedumam, LSIK 50.⁴ pants, ciktāl tajā paredzētajai atšķirīgajai attieksmei pret notiesātajiem vīriešiem nav objektīva un saprātīga pamata, būs spēkā neesošs.

Saprotams, ka Likumprojekts paredz nodrošināt soda izpildes nepārtrauktību arī pēc minētā datuma, jo paredzams, ka līdz Satversmes tiesas noteiktajam laikam, spriedums pilnā apjomā netiks izpildīts. No Likumprojekta anotācijas izriet, ka problemātiskie sprieduma izpildes aspekti ir saistīti ar saskarsmes tiesību apjoma

paplašināšanu un individualizācijas principa ieviešanu. Jau iepriekš tiesībsargs sniedzot viedokli par Tieslietu ministrijas informatīvo ziņojumu “Par turpmāko rīcību saistībā ar Satversmes tiesas 2019.gada 7.novembra spriedumu lietā Nr.2018-25-01 “Par Latvijas Sodu izpildes kodeksa 50.4panta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91.pantam”” ir norādījis, ka jau pie pašreizējās ieslodzījuma vietu infrastruktūras ir nepieciešams meklēt alternatīvu risinājumus Satversmes tiesas sprieduma izpildei, pārskatot slēgtā cietuma soda izciešanas režīmu un no tā izrietošās tiesības un ierobežojumus, īpaši ierobežojumus, kas saistīti ar saskarsmes tiesībām. Nav pieļaujams, ka atšķirīga attieksme pret notiesātajiem vīriešiem, kas izriet no Satversmes tiesas sprieduma, netiks novērsta vēl vairākus gadus. Nešaubīgi sprieduma izpilde pašreizējā ieslodzījuma vietu infrastruktūrā ir sarežģīta, tomēr vēlos vērst uzmanību, ka Satversmes tiesa šajā spriedumā pamatoti ir atzīmējusi, ka veidojot sodu izpildes sistēmu, likumdevējam citstarp jāņem vērā valstī pieejamie resursi, tomēr attiecībā uz ieslodzīto personu tiesībām valstij nav tiesību, aizbildinoties ar ekonomiska rakstura apsvērumiem, atteikties no tās pamatpienākuma izpildes, ja tā rezultātā netiek ievērotas minimālās cilvēktiesību aizsardzības prasības. Likumdevējs nedrīkst ar ekonomiska rakstura apsvērumiem pamatot to, kādēļ gadiem ilgi nav pārskatīts tāds regulējums, kas paredz atšķirīgu attieksmi pret notiesātajiem vīriešiem¹. Tiesībsarga ieskatā risinājums veikt grozījumus normatīvajā regulējumā, ar mērķi atlikt Satversmes tiesas sprieduma izpildi uz vairākiem gadiem, ir vērtējams kritiski.

Ar cieņu
tiesībsargs

Juris Jansons

¹ Satversmes tiesas 2019.gada 7.novembra spriedums lietā Nr.2018-25-01 “Par Latvijas Sodu izpildes kodeksa 50.4panta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91.pantam”, p. 29.3